

หลักสูตร วิชาการสถานชุดเอนกประสงค์จากไม้ไผ่
จำนวน ๓๐ ชั่วโมง
กลุ่มอาชีพความคิดสร้างสรรค์
สำนักงาน ส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดมหาสารคาม

ความเป็นมา

การจักสานจากไม้ไผ่มีทำกันมาตั้งแต่สมัยปู่ ย่า ตา ยาย โดยอาศัยไม้ไผ่ที่ขึ้นอยู่ทั่วไปในป่าเมืองไทยซึ่งมีอยู่ประมาณ ๑๐๐ ชนิด แต่ที่นิยมนำมาจักสานกัน ได้แก่ ไม้ไผ่ใหญ่ ที่คนนิยมนำมาปลูกไว้รอบ ๆ หมู่บ้าน เพื่อใช้หน่อเป็นอาหารและใช้ลำต้นมาตัดแปลงทำเครื่องใช้ต่าง ๆ ที่จำเป็นภายในครอบครัวเช่น ตะกร้า ชะลอม กระชอม กระด้ง ตะแกรง กระเชอ ลอบ ไซ กระติบข้าว หวด หรือมวนหนึ่งข้าว ครุ เป็นต้น เครื่องใช้ต่าง ๆ ที่กล่าวมา ข้างต้นในสมัยก่อนนิยมทำใช้กันเองภายในครอบครัว ตามความจำเป็นของแต่ละท้องถิ่นและการจักสานแต่ละอย่างมีกรรมวิธีที่แตกต่างกัน ยากบ้างง่ายบ้าง ดังนั้นแต่ละคนจึงมีความถนัดใน การทำไม้เหมือนกัน จึงได้เกิดมีการผลิตเพื่อแลกเปลี่ยนกันขึ้น พอมาช่วงหลัง ๆ ไม้ไผ่หายากขึ้น และคนมีงานอื่นทำที่มีรายได้ดีกว่าก็หันไปทำงานอย่างอื่นแทนจึงยังคงเหลืออยู่เพียงบางคนหรือบางกลุ่มเท่านั้นที่มีความถนัดทาง จักสานเป็นพิเศษหันมายึดอาชีพทางการจักสานเป็นอาชีพหลัก บางคนก็ยึดเป็นอาชีพรองจากการทำไร่ ทำนา โดยอาศัยทำในเวลาว่าง ตอนเย็นหรือกลางคืนที่กลับ จากไร่มาแล้ว เพื่อหารายได้มาจุนเจือครอบครัวอีกทางหนึ่ง การจักสานจากไม้ไผ่นั้นสามารถ นำมาตัดแปลงทำเครื่องใช้ได้หลายอย่าง ดังที่กล่าวมาแล้ว สาเหตุสำคัญที่นิยมนำเอาไม้ไผ่มา จักสานก็เพราะว่าไม้ไผ่หาง่าย ไม้แปรรูปได้ง่ายมีความเหนียวสามารถจักเหลา แต่ง ได้หลายขนาด ง่ายแก่การตัด แต่ง ง่ายต่อการนำมาประกอบกันเป็นรูปทรงตามที่ต้องการ

โดยยึดหลักการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับวิถีชีวิต เน้นชุมชนเป็นฐาน จัดการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการมีส่วนร่วม และประสบการณ์ในประกอบอาชีพตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจ พอเพียง เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ไปปรับใช้และพัฒนาอาชีพให้มีอยู่มีกิน มีความเข้มแข็ง และมั่นคงในการ ประกอบอาชีพที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนอย่างต่อเนื่อง

หลักการของหลักสูตร

การจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาอาชีพเพื่อการมีงานทำ กำหนดหลักการไว้ดังนี้

๑. เป็นหลักสูตรที่เน้นการบูรณาการให้สอดคล้องกับศักยภาพด้านต่างๆ ห้าด้าน ได้แก่ ศักยภาพของทรัพยากรธรรมชาติในแต่ละพื้นที่ ศักยภาพของพื้นที่ตามลักษณะภูมิอากาศ ศักยภาพภูมิประเทศและทำเลที่ตั้งของแต่ละประเทศ ศักยภาพของศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตของแต่ละพื้นที่และ ศักยภาพของทรัพยากรมนุษย์ในแต่ละพื้นที่
๒. มุ่งพัฒนาคนไทยให้ได้รับการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพและการมีงานทำอย่างมีคุณภาพทั่วถึงและเท่าเทียมกัน สามารถสร้างรายได้ที่มั่นคง และเป็นบุคคลที่มีวินัยเปี่ยมไปด้วยคุณธรรม จริยธรรม มีจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อตนเอง ผู้อื่น และสังคม
๓. ส่งเสริมให้มีความร่วมมือในการดำเนินงานร่วมกับภาคีเครือข่าย
๔. เน้นการฝึกปฏิบัติจริงเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจ และสามารถนำไปประกอบอาชีพให้เกิดรายได้ที่มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนในอาชีพส่งเสริมให้มีการเทียบโอนความรู้และประสบการณ์เข้าสู่หลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน

๕. ส่งเสริมให้มีการเทียบโอนความรู้และประสบการณ์เข้าสู่หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน
๖. เพื่อพัฒนาให้ประชาชนเกิดความรู้และทักษะอาชีพสามารถนำไปประกอบอาชีพหลักหรืออาชีพเสริมได้
๗. เป็นหลักสูตรที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจและทักษะรวมทั้งความคิด สร้างสรรค์ในการประดิษฐ์การจักสานไม้ไผ่
๘. เพื่อเผยแพร่ภูมิปัญญาการการสานชุดเอนกประสงค์จากไม้ไผ่
๙. เพื่อให้ประชาชนใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ในลักษณะการรวมกลุ่มเป็นการร่วมกันคิดร่วมกันทำ และร่วมกันพัฒนาก่อให้เกิดความรักความสามัคคีในชุมชน

จุดหมาย

๑. เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการเลือกประเภทของไม้ไผ่มาใช้ในการจักสานชุดเอนกประสงค์จากไม้ไผ่ได้
๒. เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะในการจักสาน เป็นความรู้ในการสร้างอาชีพได้
๓. เพื่อให้ผู้เรียนได้นำวัสดุจากธรรมชาติที่อยู่ในท้องถิ่นมาใช้ให้เกิดประโยชน์

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายคือประชาชนกลุ่มเป้าหมายนอกระบบโรงเรียน

๑. ผู้ที่ไม่มีอาชีพ
๒. ผู้ที่มีอาชีพและต้องการพัฒนาอาชีพ
๓. ผู้ที่ต้องการเปลี่ยนอาชีพ

ระยะเวลา จำนวน ๓๐ ชั่วโมง

ภาคทฤษฎี ๑๐ ชั่วโมง

ภาคปฏิบัติ ๒๐ ชั่วโมง

โครงสร้างหลักสูตร

๑. ช่องทางการประกอบอาชีพ
 - ๑.๑ ความสำคัญของงานจักสานไม้ไผ่
 - ๑.๒ ความเป็นไปได้ในการประกอบอาชีพ
 - ๑.๓ แหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับงานจักสานไม้ไผ่
 - ๑.๔ การตัดสินใจเลือกอาชีพรับจัดทำงานจักสานไม้ไผ่
๒. ทักษะการประกอบอาชีพ
 - ๒.๑.ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับงานจักสานไม้ไผ่
 - ๒.๒ การประดิษฐ์งานจักสานไม้ไผ่
 - ๒.๒.๑ การเลือกไม้ไผ่
 - ๒.๒.๒ การจักตอก
 - ๒.๒.๓ การจักสานไม้ไผ่
 - ๒.๒.๔ การสานชุดเอนกประสงค์จากไม้ไผ่

๓. การบริหารจัดการในการประกอบอาชีพ
- ๓.๑ องค์ประกอบการประกอบอาชีพ
 - ๓.๒ การจัดการเรียนรู้
 - ๓.๓ การจัดทำทำบัญชีรายรับ – รายจ่าย
 - ๓.๔ คุณลักษณะของผู้ประกอบธุรกิจที่ดี

การจัดกระบวนการเรียนรู้

- การศึกษาข้อมูลจากเอกสาร/ภูมิปัญญา
- การศึกษาดูงานจากแหล่งเรียนรู้
- การแลกเปลี่ยนเรียนรู้
- การฝึกปฏิบัติจริง

สื่อการเรียนรู้

๑. สื่อบุคคล ภูมิปัญญาท้องถิ่น ผู้รู้ และวิทยากร
๒. เอกสารประกอบการเรียนรู้ หนังสือ ตำรา ใบงาน ใบความรู้ แผ่นพับ
๓. ตัวอย่างของชิ้นงาน
๔. วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ฝึกปฏิบัติ
๕. รูปภาพประกอบ
๖. สื่ออิเล็กทรอนิกส์

การวัดผลประเมินผลการเรียน

- วิธีการวัดและประเมินผลการเรียน ประกอบด้วย
๑. การประเมินระหว่างเรียนและเมื่อจบหลักสูตร
 ๒. ประเมินระหว่างเรียนจากการปฏิบัติกิจกรรมตามที่กำหนด

การจบหลักสูตร

๑. มีเวลาเรียน ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐
๒. มีผลการประเมินตลอดหลักสูตร ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๖๐
๓. มีผลงานที่มีคุณภาพ

เอกสารหลักฐานการศึกษา

๑. หลักฐานการประเมินผล
๒. ทะเบียนคุมวุฒิบัตร
๓. วุฒิบัตรการศึกษา ออกโดยสถานศึกษา

การเทียบโอน

ผู้เรียนที่จบหลักสูตรสามารถนำไปเทียบโอนผลการเรียนรู้ออกไปศึกษาต่อในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ ในสาระการประกอบอาชีพวิชาเลือกที่สถานศึกษาได้จัดทำขึ้น

รายละเอียดโครงสร้างหลักสูตร การสานชุดเอนกประสงค์จากไม้ไผ่

ที่	เรื่อง	จุดประสงค์	เนื้อหา	การจัดกระบวนการเรียนรู้	จำนวนชั่วโมง	
					ทฤษฎี	ปฏิบัติ
๑	ความรู้ทั่วไป เกี่ยวกับการจักสานผลิตภัณฑ์ไม้ไผ่	<p>๑. เพื่อให้ผู้เรียน เห็นความสำคัญของการประกอบอาชีพการจักสานชุดเอนกประสงค์จากไม้ไผ่</p> <p>๒. เพื่อให้ผู้เรียนมี ความรู้เกี่ยวกับของ ทางการประกอบอาชีพ</p> <p>๓. เพื่อให้ผู้เรียนได้ ศึกษาแหล่งเรียนรู้การประกอบอาชีพการจักสานชุดเอนกประสงค์จากไม้ไผ่</p> <p>๔.เพื่อให้ผู้เรียน ทราบถึงการพัฒนาการประกอบ อาชีพ การจักสานชุดเอนกประสงค์จากไม้ไผ่</p>	<p>๑.๑ ความสำคัญใน การประกอบอาชีพ การจักสานไม้ไผ่</p> <p>๑.๒ แนวโน้มความเป็นไปได้ในการ ประกอบอาชีพจักสานไม้ไผ่</p> <p>๑.๓ แหล่งเรียนรู้ เกี่ยวกับการ ประกอบอาชีพจักสานไม้ไผ่</p>	<p>๑.วิทยากรบรรยายหัวข้อเกี่ยวกับให้ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการสานชุดเอนกประสงค์จากไม้ไผ่</p> <p>๒. วิทยากรใหญ่ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการซักถามเกี่ยวกับการสานชุดเอนกประสงค์จากไม้ไผ่</p> <p>๓. วิทยากรบรรยายความสำคัญของงานจักสานไม้ไผ่</p> <p>๓. ผู้เรียนร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสรุปผลการเรียนรู้</p> <p>๔. ผู้เรียนร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้และวิเคราะห์ข้อมูลความเป็นไปได้ ในการประกอบอาชีพรับจัดทำงานจักสานไม้ไผ่และสรุปผลการเรียนรู้ วิทยากรช่วยเสนอแนะเพิ่มเติม วิทยากรแนะนำแหล่งเรียนรู้งานจักสานไม้ไผ่ให้ผู้เรียนได้ศึกษา เพิ่มเติม แล้วสรุปผลการเรียนรู้</p>	๓	

ที่	เรื่อง	จุดประสงค์	เนื้อหา	การจัดกระบวนการเรียนรู้	จำนวนชั่วโมง	
					ทฤษฎี	ปฏิบัติ
๒	<ul style="list-style-type: none"> - ประโยชน์ ของการ सानชุดเอนกประสงค์ จากไม้ไผ่ - ประเภทของ การ सानชุดเอนกประสงค์ จากไม้ไผ่ - ขั้นตอนในการเตรียม อุปกรณ์ 	<ul style="list-style-type: none"> ๑. เพื่อให้ผู้เรียนรู้จักประโยชน์ ของไม้ไผ่ ในการประกอบ อาชีพ सानชุดเอนกประสงค์จากไม้ไผ่ ๒. เพื่อให้ผู้เรียนทราบประเภท ของจักสานชุดเอนกประสงค์จาก ไม้ไผ่ ๓. เพื่อให้ผู้เรียนทราบถึงขั้นตอน การเตรียมอุปกรณ์การสานชุด เอนกประสงค์จากไม้ไผ่ 	<ul style="list-style-type: none"> ๑. ประโยชน์ของไม้ไผ่ ในการประกอบอาชีพ สานชุดเอนกประสงค์ จากไม้ไผ่ ๒. ประเภทของการ จักสาน - เรือเปลจิว - ถาดจิว - ที่ใส่ขวดน้ำ - ที่ใส่แก้วน้ำ ๓. ขั้นตอนการเตรียม อุปกรณ์ - เรือเปลจิว - ถาดจิว - ที่ใส่ขวดน้ำ - ที่ใส่แก้วน้ำ 	<ul style="list-style-type: none"> ๑. วิทยากรบรรยายหัวข้อเกี่ยวกับประโยชน์ของการสานชุดเอนกประสงค์ จากไม้ไผ่ ๒. วิทยากรใหญ่เรียนมีส่วนร่วมในการซักถามเกี่ยวกับประโยชน์ การสานชุด เอนกประสงค์จากไม้ไผ่ ๓. วิทยากรบรรยายหัวข้อเกี่ยวกับประเภทของการสานชุดเอนกประสงค์จาก ไม้ไผ่ ๔. วิทยากรใหญ่เรียนมีส่วนร่วมในการซักถามเกี่ยวกับประเภทการสานชุด เอนกประสงค์จากไม้ไผ่ ๕. วิทยากรบรรยายหัวข้อเกี่ยวกับ ขั้นตอนของการเตรียมอุปกรณ์การสาน ชุดเอนกประสงค์จากไม้ไผ่ - เรือเปลจิว - ถาดจิว - ที่ใส่ขวดน้ำ - ที่ใส่แก้วน้ำ ขั้นตอนการเตรียมอุปกรณ์ ๑. ไม้ไผ่บาน ๒. กรรไกร ๓. มีดโต้ ๔. เลื่อย ๕. เครื่องชุดตอก ๖. เลคเกอร์เงาสสำเร็จรูป ๗. ทินเนอร์ ๘. แปรงทาสี ขนาด ๒ นิ้ว 	๔	

ที่	เรื่อง	จุดประสงค์	เนื้อหา	การจัดกระบวนการเรียนรู้	จำนวนชั่วโมง	
					ทฤษฎี	ปฏิบัติ
๓	วิธีการสานชุด เอนกประสงค์ จากไม้ไผ่	๑. เพื่อให้ผู้เรียน ทราบ ถึงวิธีการ สานชุด เอนกประสงค์จาก ไม้ไผ่	๑.วิธีการสานชุด เอนกประสงค์จาก ไม้ไผ่ - การจักสานเรือ เปลจิว - การจักสานถาด จิว - การจักสานที่ใส่ ขวดน้ำ - การจักสานที่ใส่ แก้วน้ำ	๑. วิทยากรบรรยายและสาธิต - การจักสานเรือเปลจิว - การจักสานถาดจิว - การจักสานที่ใส่ขวดน้ำ - การจักสานที่ใส่แก้วน้ำ ๑. นำปล้องไม้ไผ่มาตัดหัวท้าย ตัดเอาข้อ ออก ผ่าเป็นซีกทำเส้นตอก กว้างประมาณ ๒-๓ ม.ม. ชูดให้ เรียบและบาง ๒. นำเส้นตอกที่โตมาสานเปนเรือเปลจิว ตามขนาดที่ได้กำหนดไว้ ๓. นำเส้นตอกที่โตมาสานเปนถาดจิว ตามขนาดที่ได้กำหนดไว้ ๔. นำเส้นตอกที่โตมาสานเปนที่ใส่ขวดน้ำ ตามขนาดที่ได้กำหนดไว้ ๕. นำเส้นตอกที่โตมาสานเปนที่ใส่แก้วน้ำ ตามขนาดที่ได้กำหนดไว้		๒๐

ที่	เรื่อง	จุดประสงค์	เนื้อหา	การจัดกระบวนการเรียนรู้	จำนวนชั่วโมง	
					ทฤษฎี	ปฏิบัติ
๔	การบริหารจัดการในการประกอบอาชีพ	๔.๑.บอกองค์ประกอบในการ ประกอบอาชีพ ได้ ๔.๒.บอกวิธีการเพิ่มมูลค่า งานจักสานไม้ไผ่ได้ ๔.๓.คำนวณราคาจำหน่าย งานจักสานไม้ไผ่ได้ ๔.๔.ระบุช่องทางการจัดจำหน่ายงานจักสานไม้ไผ่ ๔.๕.บอกวิธีการส่งเสริมการ จำหน่ายงานจักสานไม้ไผ่ ๔.๖.จัดทำบัญชีรายรับ - รายจ่าย ได้ ๔.๗.บอกคุณลักษณะของผู้ ประกอบธุรกิจที่ดีได้	การบริหารจัดการในการประกอบอาชีพ ๔.๑. องค์ประกอบการประกอบอาชีพ - เวลา - แรงงาน - ทุน - แหล่งวัตถุดิบ - แหล่งจัดจำหน่าย ๔.๒. การจัดการอาชีพ - ผลิตภัณฑ์ - ราคา - การจัดจำหน่าย - และการส่งเสริม การตลาด ๔.๓. การจัดทำบัญชีรายรับ - รายจ่าย ๔.๔. คุณลักษณะของผู้ประกอบธุรกิจที่ดี	๔.๑ ผู้เรียนแลกเปลี่ยนเรียนรู้เรื่ององค์ประกอบในการประกอบ อาชีพ วิธีเพิ่มมูลค่างานจักสานไม้ไผ่วิทยาการอธิบายเพิ่มเติม ๔.๒ วิทยาการบรรยายความรู้เรื่องส่วนผสมทางการตลาดในการ จัดการอาชีพ ๔.๓ ผู้เรียนร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เรื่องการเพิ่มมูลค่างานจักสานไม้ไผ่ ช่องทางการจัดจำหน่ายหรือรับงาน วิธีการส่งเสริมการจำหน่ายหรือ เพิ่มปริมาณการสั่งทำงานจักสานไม้ไผ่ วิทยาการอธิบายเพิ่มเติมและ ให้ข้อเสนอแนะ ๔.๔ ผู้เรียนฝึกปฏิบัติวิธีการคำนวณราคาจำหน่ายหรือราคารับ ทำงานจักสานไม้ไผ่ ๔.๕ วิทยาการบรรยายวิธีการจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายในการ ประกอบอาชีพรับงานจักสานไม้ไผ่ผู้เรียนฝึกปฏิบัติจัดทำบัญชี ๔.๖ ผู้เรียนระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของ ผู้ประกอบการธุรกิจที่ดี วิทยาการสรุปและอธิบายเพิ่มเติม	๓	
รวม					๑๐	๒๐